Mijnheer de Voorzitter, waarde partijgenoten. Wij gaan elkaar vertellen waarom wij vinden dat de kiezers op onze partij moeten stemmen. In de taakverdeling tussen de sprekers vanmiddag wil ik daar gaarne mijn bijdrage aan leveren. Wij stellen in deze campagne, dat wij vooruit willen zien en kijken naar de wereld van morgen en dat doen wij dan ook. Die wereld wordt bevolkt door mensen en om die mensen gaat het. Om hun geluk en om hun welzijn en daar hebben wij K.V.P.ers vanuit onze christelijke levensbeschouwing onze eigen opvatting over. Voor ons is die mens, van welk ras of welke stand ook en waar ter wereld zich bevindt, een kind van God en onze naaste en wij hebben de taak met elkaar een samenleving op te bouwen waarin deze mens zich geborgen weet, waarin vrede, vrijheid en welzijn voor hem verzekerd moeten zijn. En vrijheids dat betekent geen vrees en angst voor de oorlog, geen honger en ellende voor zovele millioenen, die daar nu nog onder gebukt gaan. Dat betekent vrijheid van geest en de kans voor een ieder om zelf verantwoordelijkheid te dragen en zijn eigen functie in de samenleving te vervullen.

Het mensdom heeft het gevoel

de geheimen van de natuur met zijn

wetenschap te kunnen doorgronden. Maar een geheim vond het nog niet, n.l. het antwoord op de vraag, hoe de mensen en de volkeren met elkaar moeten leren leven in vrede en hoe zij aan die samenleving gestalte moeten geven, zodanig dat iedereen zich daarin thuis voelt.

Dit antwoord te zoeken en er vorm aan te geven is de grote uitdaging van vandaag aan ons allen, zo wel op internationaal als op nationaal ter

rein.

Eerst iets over het internationale. Onze moderne wereld is, met name

na 1945 in een aantal grote blokken verdeeld. U weet dat allemaal. Voor de laatste oorlog was Europa in de wereld gespreksleider. Wij het niet meer. Wij hebben echter wel een nieuwe opgave gekregen, n.l. een goede gesprekspartner te zijn in het gesprek der volkeren. Dit is een grote verantwoordelijkheid, want wij hebben iets in te brengen. Wij hebben dit te doen in verband met een eeuwenlange ervaring. Wij hebben dit ook te doen omdat er in ons werelddeel nog heel aanzienlijke geestelijke krachten zijn, wier werkzaamheid ten goede moet komen aan de gehele wereldbevolking. Wij horen tegenwoordig zo dikwijls, dat ons continent overgecultiveerd en vermoeid is. Men spreekt over het avondland. Wel dames en heren, ik ben het er niet mee eens. Wanneer een mens 's morgens opstaat en bij zichzelf constateert dat hij doodop is en dat nog eens vijf maal in de loop van de dag herhaalt, dan is aan het einde van de dag deze mens inderdaad dodelijk vermoeid. Ik meen dat wij net zo oud en net zo jong zijn als wij willen en als wij een jong hart hebben en een visie op de toekomst, dan heeft ons continent nog onnoemelijk veel

aan de wereld te geven. Maar willen wij daartoe in staat zijn, dan moeten wij samen sterk zijn en daarom staat de eenwording van Europa nadrukkelijk in ons programma. Als ik het woord eenwording uitspreek dan verzoek ik U dit niet te verwarren met vele reacties uit andere landen in de laatste tijd, waar men denkt dat het samengaan van nationale staten in een Europa der vaderlanden een oplossing voor die eenwording zou zijn. Dat kan daarom niet, omdat het noodzakelijk is dat wij onze bronnen maar ook onze moeilijkheden bij elkaar moeten brengen en gezamenlijk moeten optrekken zoveel in het economische als in het politieke vlak en dat de gevolgen daarvan door geen enkel land meer zelfstandig kunnen worden opgevangen. Daarom staan wij voor een supra-nationale oplossing van de Europese eenwording, waarin het mogelijk wordt gemaakt om gezamenlijk

verantwoordelijkheid te dragen voor

gevolgen van gezamenlijk genomen beslissingen.

Want dan alleen zijn wij tot drie dingen in staat. Drie dingen die onze plicht zijns le. zorg te dragen voor een verantwoorde sociale en economische basis

voor onze eigen volkeren,

die

noodzakelijk is voor ons aller welzijn

2e. als krachtig partner onze inbreng te leveren in het wereldgesprekj , niet in de laatste plaats omdat wij alleen dan in staat zullen zijn

onze plicht

vervuil

zijn, in Azië, Afrika en Zuid-Amerika. Landen waar onze naaste woont, die nog dikwijls leeft onder omstandigheden, die voor ons als christenen in geweten onaanvaardbaar moeten woorden geacht.

Naar hen hebben wij niet alleen te brengen kapitaal, know-how voor de industrie, maar ook - indien zij dit wensen - manpower, de mannen en vrouwen die bereid zijn met een stuk idealisme ginds te gaan medewerken om te helpen bij de opleiding, bij de opzetting van de gezondheidszorg en bij het ontwikkelen van de gemeenschapsvorming. Mannen en vrouwen, die bereid zijn dit te doen vanuit een respect voor de persoon, die in die landen moet worden geholpen. Dat betekent dat zij er van uit zullen gaan dat de mensen van deze landen

de eerst verantwoordelijken zijn voor

land

klaar staan

om hen daarbij te helpen en hun vooral daarbij te vertellen van de fouten, die wij zelf maakten. Partijgenoten, als ik dit stel dan is dat geen theorie en zijn dat geen verkiezingsleuzen, want het huidige kabinet heeft deze zaken waar gemaakt. Denkt U eens aan de situatie in Parijn twee jaar geleden, toen onze Minister van Buitenlandse Zaken als vertegenwoordiger van een klein land voor deze gedachte van de Europese eenwording pal heeft gestaan

en na aanvankelijke tegenwerking andere partners aan zijn zijde kreeg.

U ziet het, al zijn wij een klein land, het betekent nog niet altijd dat wij machteloos zijn. Wij hebben dit verdedigd twee jaar geleden in Parijs wij hebben ook kort geleden in Brussel er weer pal voor gestaan, dat eenwording naar onze mening betekent openheid van de gemeenschap, een reële samenwerking met ieder land in Europa dat bereid is tot die gemeenschap toe te treden. Dames en heren, wij hadden het over vrede en vrijheid. Daarbij komt natuurlijk bij ons allen naar boven het vraagstuk van de bewapening en de ontwapening. Duidelijk wil ik stellen, dat de partij een felle voorstander is van een wederzijdse krachtige ontwapening. Met geweld lossen wij geen probleem op, wel met de kracht van de geest. Maar dat betekent niet dat wij vanuit deze stelling bereid zouden zijn tot eenzijdige ontwapening. En wel daarom niet, omdat dit zou betekenen het opofferen van de vrijheid, die voor ons juist zo goed is. Eenzijdige ontwapening betekent niet alleen hot zware risico van een overweldiging door een communistische wereld, maar het betekent - en dat is erger - het ontnemen van de geestelijke vrijheid, misschien ten aanzien van drie, vier generaties die op ons volgen. In de Verenigde Naties, de organisatie van alle volkeren, en trouwens ook daarbuiten is de ontwapening steeds opnieuw aan de orde. Helaas nog zonder veel resultaat. Wij zijn er ons bewust van dat aan de Verenigde Naties gebreken kleven en toch is het belangrijk dat er op wereldniveau een gespreksforum is. Zolang men praat is de kans op schieten gering. Onze lijn als partij is constructief meewerken in de Verenigdè Naties om de gebreken, die aan deze organisatie kleven, weg te nemen. De bijdrage van een klein land is daarin beperkt, maar juist een klein land heeft de plicht om de morele waarden in de wereldorganisatie iedere keer opnieuw weer scherp aan de orde te stellen. Het gaat hier tenslotte om het geluk en de vrede voor alle mensen. Maar dames en heren, het samenleven tussen volkeren kan pas goed gestalte krijgen, indien ieder volk afzonderlijk geleerd heeft in harmonie te leven. En hiermede kom ik op het nationale terrein.

Laten wij het elkaar maar eerlijk toegeven, wij hebben te maken met een vrij verwarde samenleving. Velen voelen zich daarin beslist niet thuis. De verandering die in hun leven optreedt, is daarvoor te ingrijpend, De kanalen om elkaar te vinden zijn verstopt. Dat geldt op alle terreinen. Van de vakvereniging en andere organisaties, het geldt in de kerk, het geldt in de politieke party, het geldt ook in de samenleving als geheel. De gewone man heeft het gevoel dat hij niet meer voldoende betrokken is bij allerlei zaken, die hem toch in wezen moeten aangaan. En deze veranderingen zijn ook niet gering. Ik donk om een paar voorbeelden te noemen aan. Deltawerken. Het stromen van de grote stadswegen van Rotterdam met een aparte mentaliteit in rekreatiebehoefte over de dammen naar de eilanden van Zuid-Holland en Zeeland, met het typische gesloten gemeenschappen, gebonden aan oude tradities. Het platteland, dat geïndustrialiseerd wordt, de inbreng van een kader, met de omschakeling van landarbeid naar industriearbeid, met de gevolgen daarvan; de spanningen in de gezinnen en de begrijpelijke aanpasingsstoringen. Gebieden met agrarische rekonstruktie, Ruilverkaveling, (een terrein vallende onder het beleid van onze Partij- genoot Marijnen,)Daarover sprekend maak ik toch graag - en passant - van de gelegenheid gebruik om te wijzen op de betekenis en de waarde van het beleid van onze collega: iedere Minister van landbouw wordt altijd verguisd om zijn beleid. Minister Marijnen heeft echter in de toekomst gekeken en de beleidsnota die hij heeft ingediend bij de Tweede Kamer logt er getuigenis van af hoe hij het belang van onze boeren, in het licht van de Europese problematiek, centraal heeft gesteld en gezocht heeft naar wegen en middelen om op lange termijn te geraken tot een verantwoord en gezond boeren bedrijf. Want niemand meer dan hij - en ik hecht er aan dat hier eens duidelijk te zeggen - is . overtuigd van het grote belang van een gezonde en sociaal-economisch krachtige boeren stand in onze samenleving. Dames en heren, ik keer terug tot de samenleving waar we het over hadden en de mens daarin. Al die veranderingen stellen ieder van ons, tot welke maatschappelijke groepering we ook behoren, voor grote vragen, De opgave om al deze zaken harmonisch in te bouwen in ons levenspatroon on niet het slachtoffer te worden van ons overtrokken en gejaagde levenstempo.

Vat kunnen wij daaraan doen? De mensen de gelegenheid geven om zich met elkaar te realiseren, wat er aan de hand is, en dan samen

aktiviteiten te ontplooien, waardoor de samenleving voor ons allemaal leefbaar wordt gemaakt. In iedere samenleving zijn er mensen, die door hun persoonlijke nood tussen wal en schip dreigen te vallen. Wat daaraan kan worden gedaan en ook door de huidige regering is gedaan, zal door collega Veldkamp straks nader worden toegelicht. Maar belangrijker dan het lenigen van nood is het voorkomen van de nood. En als ik dit stel dan is ook dit weer geen theorie en geen verkiezingsleuze, maar harde realiteit, die ook al in de praktijk wordt toegepast. Het huidige Kabinet heeft getracht een goed evenwicht te zoeken en te vinden tussen het totstandbrengen van collectieve voorzieningen en het stimuleren van de persoonlijke aktiviteit en verantwoordelijkheid van de burgers. Wij hebben dat niet gedaan door de gelden te zoeken in belastingverhoging, maar door het langzaam afbouwen van de subsidies. Dat heeft tevens ruimte geschapen om het kader te scheppen waarin de aktiviteit van het kerkelijk en particulier initiatief op het terrein van de volksgezondheid, van het volksontwikkelingswerk, de sport, het individueel maatschappelijk werk en het maatschappelijk opbouw-werk reële kans heeft gekregen. Ik noem U als voorbeeld het beleid op dit terrein in de probleemgebieden waar dit Kabinet voor het eerst een meerjarenplan heeft gesteld, waardoor een beleid terzake reeel gestalte kon krijgen, meer verantwoordelijkheid aan de provincie en aan het gesprek op plaatselijk niveau tussen overheid en particulier initiatief kon worden gegeven en eindelijk in deze gebieden een stuk werk van de grond kwam, waar andere leden naar komen kijken. Ik geloof te mogen stellen, dat meer dan ooit dit Kabinet bij de decisies op technisch en economisch terrein (voorbeelden) zich steeds de vraag heeft gesteld, wat of al deze beslissingen zouden betekenen in het leven van de mensen die dit ondergaan, wat het zou betekenen voor de samenleving waarin deze mensen toch thuishoren. Meer dan ooit is er een nieuwe dimensie toegevoegd aan het kabinetsbeleid, nl het expliciet aan de orde stellen van het funktioneren van de samenleving.

En waarom hebben wij dit gedaan, dames en heren, en waarom zal dit in de toekomst in groeiende mate moeten gebeuren? Omdat het gaat om de vrijheid en het welzijn van de mensen, waarop toch ieder politiek beleid behoort gericht te zijn. Perroratie,